

ข้อมูลวันดินโลก ๕ ธันวาคม

จุดเริ่มต้นของ “วันดินโลก ๕ ธันวาคม”

แนวคิดการจัดตั้งวันดินโลก เริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๔๕ ในวาระที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมดินโลกที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้ IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี จึงมีแนวความคิดจะเสนอให้วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ เป็นวันดินโลก เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความตระหนักในบทบาทอันสำคัญยิ่งของทรัพยากรดินที่มีต่อสิ่งมีชีวิต และร่วมกันดูแลรักษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรพระราชทานพระบรมราชโองการให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันดินโลก ซึ่งสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงโรม กรมพัฒนาที่ดิน และสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย ร่วมกันผลักดันเรื่องวันดินโลกในเวทีระดับนานาชาติจนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุมองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การสหประชาชาติได้ในที่สุด และเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ ๖๘ ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญที่ไทยเป็นผู้เสนอ ได้แก่

๑. วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) และ

๒. ปี ๒๕๔๘ เป็นปีดินสากล (International Year of Soils ๒๐๑๕)

ซึ่งมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ โดยตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่างก็พร้อมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินในวันดินโลก ๕ ธันวาคม

นับตั้งแต่มีการประกาศรับรองวันดินโลก ๕ ธันวาคม เมื่อปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา เอฟ เอ โอ โดยกลุ่มสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก หรือ Global Soil Partnership : GSP ได้จัดกิจกรรมวันดินโลกเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เป็นวาระในการสื่อความสำคัญของทรัพยากรดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้าง ไม่จำกัดอยู่เพียงแต่กลุ่มของนักวิชาการหรือเกษตรกรเท่านั้น ด้วยเล็งเห็นว่า ทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ใช้ดินเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งน้ำ เป็นวัตถุดิบสำหรับสิ่งก่อสร้างและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ และดิน เมื่อถูกใช้ประโยชน์โดยปราศจากการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเกิดความเสื่อมโทรม ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาสนองประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมวันดินโลก GSP จะกำหนดหัวข้อหลักการจัดงานแต่ละปีโดยคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้เกิดข้อสรุปหรือผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก

ในส่วนในประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเป็นประจำทุกปี

2545

- กรมพัฒนาที่ดินจัดนิทรรศการแสดงผลงานด้านดินในการประชุม World Congress of Soil Science ที่กรุงเทพฯ
- IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถ มีแนวคิดเสนอวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก
- กรมพัฒนาที่ดิน สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย และ IUSS เข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญรางวัล "นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม"
- จอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในงานเฉลิมพระเกียรติ "นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม" ที่สยามพารากอน

2556

- กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม เสนอวาระ "วันดินโลก" สู่ที่ประชุม FAO

20 ธันวาคม 2556

- UN ประกาศรับรองวันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็น "วันดินโลก"

2557

- เฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ ให้พระจักรพรรดินีนาถ พระอรรชชาฯ เสด็จฯ แทนพระองค์ สืบเสาะหาพระราชดำริพระราชทาน เมื่อวันเฉลิมฉลองวันดินโลกครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

การประชาสัมพันธ์วันดินโลก ปี ๒๕๖๗

- ☐ เว็บไซต์และ facebook fanpage วันดินโลกประเทศไทย

- เว็บไซต์ : <http://worldsoilday.idd.go.th/>

- facebook fanpage : คำค้น " World Soil Day วันดินโลก"

- #WorldSoilDay #วันดินโลก #Caringforsoilsmeasuremonitormanage

#ใส่ใจมาตรฐานตรวจวัดจัดการดินดียั่งยืน

- ☐ ตราสัญลักษณ์ของวันดินโลก

- GSP ได้กำหนดตราสัญลักษณ์ของวันดินโลก ๕ ธันวาคม ซึ่งเผยแพร่ให้ทุกประเทศใช้ในการประชาสัมพันธ์และจัดงาน (ยกเว้นการใช้เพื่อแสวงหากำไร) โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ <https://www.fao.org/world-soil-day/campaign-materials/en/>

กลุ่มแผนงานความร่วมมือกับต่างประเทศ

กองแผนงาน

กรมพัฒนาที่ดิน

โทร. ๐๙๖๐ ต่อ ๑๓๗๗

ผู้จัดทำข้อมูล

แนวทางการจัดงานวันดินโลก ปี ๒๕๖๗

หลักการและเหตุผล

องค์การสหประชาชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖ ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ ๖๘ รับรองให้วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) ซึ่งมีผลให้วันดินโลก ได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ โดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เป็นต้นไป โดยในวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติกว่า ๒๐๐ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยจะจัดงานเฉลิมฉลองวันดินโลกพร้อมกัน ซึ่งการประกาศรับรองวันดินโลกเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้รับการถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดิน เพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) จากสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

งานวันดินโลกปี 2567 Global Soil Partnership (GSP) กำหนดหัวข้อหลักการจัดงานในชื่อ “Caring for soils: measure, monitor, manage ใส่ใจมาตรฐาน ตรวจวัดจัดการ ดินดียั่งยืน” เน้นความสำคัญของการดูแลรักษาและปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชแต่ละชนิด จำเป็นต้องรู้จักสมบัติของดินทั้งด้านกายภาพ เคมีและชีวภาพด้วยการตรวจสอบ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินอย่างมีมาตรฐานและสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสำหรับนำมาวางมาตรการจัดการดินได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมวันดินโลก

๑. เพื่อสร้างการรับรู้เรื่องวันดินโลกแก่ประชาชน

๒. เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดิน และเกิดจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำอย่างยั่งยืน

กิจกรรม

หน่วยงานอาจพิจารณากำหนดกิจกรรมที่เห็นควรดำเนินการ โดยเน้นช่วงเวลาการจัดระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ เพื่อให้สามารถส่งกิจกรรมเข้าร่วมการประกวดรางวัล King Bhumibol World Soil Day Award (รายละเอียดตามแนบ) หรือช่วงเวลาใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้อาจจัดกิจกรรมในสถานที่ หรือกิจกรรมทางสื่อออนไลน์ ดังนี้

๑. กิจกรรมการจัดงาน ได้แก่ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ นิทรรศการวันดินโลก การประชุม เสวนา หรือบรรยายพิเศษ โดยนักวิชาการ หรือเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ การประกวดแข่งขันต่างๆ เช่น การประกวดวาดภาพจากดิน ภาพถ่ายที่สื่อถึงความสำคัญของดิน สุนทรพจน์ การได้เวทีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวันดินโลก การประกวดนวัตกรรม เป็นต้น การจัดตลาดนัดสินค้าเกษตร เพื่อแสดงถึงผลสำเร็จของการจัดการดินอย่างยั่งยืน นำมาซึ่งผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความมั่นคงและปลอดภัยทางอาหาร การจัด workshop DIY (Do It Yourself) ทำของใช้ ของที่ระลึกที่มีดินเป็นส่วนประกอบ เกี่ยวกับดิน เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม และได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องต่างๆ เช่น การทำของใช้จากดิน การวิเคราะห์ดิน การทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น โดยมีข้อมูลความรู้ประกอบ การสาธิต/แข่งขันการทำอาหารจากวัตถุดิบที่ได้จากดินโดยตรง เช่น ผัก ผลไม้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดินและอาหาร

๒. กิจกรรมทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ การจัดทำคลิปวิดีโอสื่อสารเรื่องดินกับการดำรงชีวิต หรือกิจกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมออนไลน์ เช่น กิจกรรม challenge ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดินและอาหาร

หมายเหตุ

๑. ขอความร่วมมือใช้สัญลักษณ์วันดินโลกในทุกกิจกรรม (สามารถดาวน์โหลดได้จาก <http://www.fao.org/world-soil-day/campaign-materials/en/>)

๒. ขอความร่วมมือปักหมุดกิจกรรมในเว็บไซต์ (<https://www.fao.org/world-soil-day/en/> คลิกที่ interactive map) เพื่อให้ปรากฏในแผนที่วันดินโลกของ FAO

๓. เชิญชวนติด hashtag ที่เกี่ยวข้องกับวันดินโลก เช่น #WorldSoilDay #วันดินโลก #ใส่ใจมาตรฐาน ตรวจวัดจัดการ ดินดียั่งยืน #caringforsoils:measuremonitormanage เป็นต้น ในการลงภาพกิจกรรม หรือลงข่าวในสื่อออนไลน์

๔. แหล่งข้อมูลประกอบการจัดกิจกรรม

สามารถดาวน์โหลดข้อมูลวันดินโลก ข้อมูลทางวิชาการ รวมทั้งสื่อต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมได้ที่

- ☐ <http://www.worldsoilday.in.th/>
- ☐ <https://www.facebook.com/worldsoildaythailand>

รางวัล King Bhumibol World Soil Day Award

รางวัล

- ๑) เหรียญรางวัล
- ๒) เงินสด (๑๕,๐๐๐เหรียญสหรัฐ)
- ๓) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมารับรางวัลที่ประเทศไทย

ผู้มีสิทธิ์ส่งผลงานเข้าประกวด ได้แก่ : ประเทศ องค์การ ชุมชน หรือบุคคล ที่มีการจัดกิจกรรมวันดินโลกที่สร้างการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้างอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของรางวัล

๑. เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อถวายสดุดีพระเกียรติคุณ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการปัญหาทรัพยากร ดินอย่างยั่งยืน นำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีของเกษตรกร และประชาชน ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของสหประชาชาติในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงอาหาร และการขจัดความอดอยากทั่วโลก

๒. กระตุ้นให้ทั่วโลกมีกิจกรรมด้านการจัดการดินอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงอาหาร และการขจัดความอดอยากทั่วโลก ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ผ่านทางการจัด กิจกรรมเนื่องในวันดินโลกของทุกปี

๓. เสริมสร้างให้บุคคล หน่วยงาน องค์การหรือประเทศ มีความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึก ในการรักษาทรัพยากรดิน และการจัดการดินเพื่อความมั่นคงอาหารอย่างยั่งยืน

กรรมการตัดสิน ประกอบด้วย

๑. ประธานกลุ่มสมาชิกดินทั้ง ๔ ภูมิภาคทั่วโลก
๒. ผู้แทนคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ทางดิน (Inter-governmental Technical Panel on Soils; IPTS)
๓. ผู้แทนสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (The International Union of Soil Science; IUSS)
๔. ประธานการประชุมสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก (GSP Plenary Assembly)

เกณฑ์ตัดสิน

๑. ด้านการจัดกิจกรรม พิจารณาจากความคิดสร้างสรรค์ คุณภาพของวัสดุที่ใช้ประกอบชิ้นงาน ภาพรวมของการจัดงาน ผลการประเมินผลการจัดกิจกรรม
๒. ด้านการสร้างความตระหนัก พิจารณาจากสื่อ (material) ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้สร้างความตระหนัก ส่วนแบ่งการตลาดของสื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้ ยอดการตอบกลับ และช่องทางการเผยแพร่
๓. ด้านความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน พิจารณาจากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลการตอบแบบประเมิน
๔. ด้านการเผยแพร่กิจกรรม พิจารณาจาก โอกาสในการสร้างข่าวหรือการเป็นที่ปรากฏในสื่อ
๕. ด้านการสร้างการรับรู้ในสื่อดิจิทัล พิจารณาจากจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์หรือสื่อออนไลน์ และเนื้อหาของสื่อเผยแพร่
๖. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ พิจารณาจากความหลากหลายของหน่วยงานที่ร่วมจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ และการจัดให้มีพิธีเฉลิมฉลองระดับประเทศ

เกณฑ์การส่งผลงานเข้าประกวด

๑. เป็นกิจกรรมที่จัดระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗
๒. มีความเชื่อมโยงกับหัวข้อหลักวันดินโลก ปี ๒๕๖๗ “Caring for soils: measure, monitor, manage”

รูปแบบกิจกรรมที่สามารถส่งเข้าประกวด : การประชุมสัมมนา การประกวดแข่งขัน การจัดทำคลิปวิดีโอ การจัดงานรณรงค์ การจัดแสดงศิลปะ การจัดกิจกรรมภาคสนาม ฯลฯ

ตัวอย่างคำถามประกอบการสมัคร

๑. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่
๒. มีการใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ หรือไม่
๓. มีสื่อมวลชนร่วมทำข่าวการจัดกิจกรรมหรือไม่
๔. มีการเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมหรือไม่
๕. มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐเข้าร่วมด้วยหรือไม่
๖. มีการแจกจ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ ของที่ระลึกในงานหรือไม่
๗. มีการใช้ material ที่จัดทำขึ้นสำหรับวันดินโลกโดย FAO ในการจัดกิจกรรมหรือไม่
๘. ผลการจัดกิจกรรมสามารถกระตุ้นให้เกิดแนวคิดใหม่ หรือประเด็นถกเถียงด้านดินที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือไม่

กำหนดรับสมัคร : มิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๘ ที่ <http://www.fao.org/world-soil-day/world-soil-day-award/en/> (อาจมีการปรับเปลี่ยน)